

Telefoon 14 033
gemeente@leusden.nl
www.leusden.nl

Aan de Werkgroep Financiële Verantwoording

Uw kenmerk: Telefoonnummer: 14033 Verzonden: 28 juli 2025

Onderwerp: Verdiepend onderzoek beleidsvrije ruimte en beïnvloedbaarheid

Geachte leden van de Werkgroep Financiële Verantwoording,

Het college en de gemeenteraad hebben al geruime tijd behoefte aan een totaaloverzicht met onderwerpen waarbinnen integraal keuzes mogelijk zijn. Voor de voorbereiding van de Kadernota 2027, de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college in 2026 is het wenselijk dat zo'n overzicht beschikbaar komt.

In de afgelopen jaren zijn er diverse interne onderzoeken uitgevoerd.

- 2020: Onderzoek naar de lage algemene uitkering in Leusden.
- 2021: “Verkenning prioriteitsstellingsdiscussie”.
- 2024: Inwonerenquête “Leusden in Balans”.
- 2025: Ambtelijke inventarisatie beleidsvrije ruimte.

Op basis van deze informatie is het nog niet gelukt om tot een compleet en gedragen inzicht in beleidsvrije taken en uitgaven te komen en voldoende vertrouwen vanuit de raad te krijgen. Hierdoor is er nu nog onvoldoende basis om te komen tot besluitvorming over toekomstige ombuigingen. Doordat ombuigingen in de toekomst nog steeds nodig zijn, is er behoefte aan een aanvullend verdiepend onderzoek naar de beleidsvrije ruimte met behulp van een extern bureau.

Wij hebben met elkaar afgesproken offerteaanvragen te doen bij gerenommeerde bureaus. Twee partijen hebben aangegeven aan de aanvraag te kunnen voldoen. Het betreft Berenschot en de Galan Groep.

Hieronder hebben wij de conceptopdracht(en) geformuleerd en enkele aanvullende vragen gesteld met betrekking tot de haalbaarheid.

Voor Financiële aangelegenheden is de Werkgroep Financiële Verantwoording ingesteld. Wij kunnen ons voorstellen dat ook raadsleden van buiten de werkgroep belangstelling hebben voor dit proces. Graag vernemen wij van u of er belangstelling is binnen uw fracties. Mochten meer raadsleden belangstelling hebben, dan ligt het voor de hand een reguliere BOB-avond te benutten.

Opdrachtformulering 1:

- a. Het inventariseren van en inzicht geven in alle beleidsvrije ruimte*) per taakveld/taak binnen alle domeinen.
 - b. Het per taakveld/taak met een beleidsvrije component de relevante kenmerken/criteria in het kader van prioritering inventariseren, kwalificeren en vastleggen, waaronder:
 - 1) de (financiële) omvang van de beleidsvrije component.
 - 2) de typering van de taakvelden/taken naar soort**).
 - 3) de huidige beïnvloedbaarheid***), ergo direct of niet (direct) beïnvloedbaar.
 - 4) de omkeerbaarheid van ingrepen in de taakuitvoering/financiële taakstellingen.
 - 5) de complexiteit van ingrepen in de taakuitvoering/financiële taakstellingen, bijv. verwevenheid met en consequenties voor andere taakvelden/taken.
 - 6) de tijdfasering van ingrepen in de taakuitvoering/financiële taakstellingen.
 - 7) de impact/het effect van ingrepen in de taakuitvoering/financiële taakstellingen.
 - 8) de eventueel mogelijke, logisch oplopende fasering van ingrepen in de taakuitvoering/financiële taakstellingen.
 - 9) Nader aan te vullen.....
- *) Beleidsvrije ruimte: alle (financiële) ruimte binnen de taakverdeling die niet noodzakelijk wettelijk verplicht is. Dit zijn: volledig beleidsvrije budgetten en zilveren en gouden randjes (extra's) bovenop wettelijke verplichtingen)
- **) 'Taken naar soort' nader definiëren: wettelijk, uitvoeringstaak (wens van het rijk, maar niet wettelijk), SPUK (idem?), taak voor continuïteit organisatie, etc?
- ***) Beïnvloedbaarheid nader definiëren: betreft het al dan niet op afstand georganiseerd zijn van taakvelden/taken, waardoor het beïnvloeden van een taak meer tijd vergt dan wanneer er rechtstreeks zeggenschap is. In deze fase beperkt dit zich tot de constatering dat de beïnvloedbaarheid daardoor wordt beperkt (ja/nee).

Vraag In hoeverre zijn de vermelde criteria hanteerbaar en welke aanvullingen en aanpassingen zijn nodig, vooropgesteld dat de hierna vermelde "opbrengsten" worden gehaald?

Vraag In hoeverre zijn de vermelde criteria hanteerbaar en welke aanvullingen en aanpassingen zijn nodig, vooropgesteld dat de hierna vermelde "opbrengsten" worden gehaald?

Doel/opbrengst van opdracht 1

- a. De gemeenteraad, het college en de organisatie worden bewust van en krijgen inzicht in de beleidsvrije taken, het uitvoeringsniveau en de daarmee gemoeide budgetten.
- b. De organisatie, het college en de gemeenteraad kunnen met deze informatie bewuster adviseren respectievelijk besluiten nemen over bestaand én nieuw beleid.

- c. De concerncontroller kan met deze informatie de structurele weerstandscapaciteit bepalen.
- d. De organisatie beschikt over inzicht in en een bruikbaar overzicht van de beleidsvrije ruimte taakveld-/taakkenmerken dat door de organisatie zelf administratief actueel kan worden gehouden en bij toekomstige besluiten kan worden geraadpleegd.
- e. Procesmatige begeleiding om te komen tot concrete prioriteitstelling voor de Kadernota 2027.

Opdrachtformulering 2

Inzicht en advies verschaffen met betrekking tot specifieke taakvelden/taken over de beïnvloedbaarheid en hoe deze kan worden vergroot, zonodig met behulp van procesanalyses.

Doel/opbrengst opdracht 2

- a. Inzicht in de mogelijkheden om de gemeentelijke invloed en daarmee ook de beheersing te vergroten.
- b. Maatregelen die nodig zijn om een grotere/betere/snellere beïnvloedbaarheid te komen en welke kwalitatieve verbetering van de onderkende maatregelen (doorlooptijd) te verwachten is.

Tijdfasering

De tijdfasering is belangrijk voor de volgende planning- en controlcyclus. Op 18 maart 2026 vinden de gemeenteraadverkiezingen plaats en onmiddellijk daarna vindt in de raad de wisseling van de wacht plaats. Coalitievorming en de vorming en het aantreden van een nieuw college kunnen laten langer op zich wachten (in 2022 van 16 maart tot 20 mei). Met tenminste een dergelijke periode moet ook nu rekening worden gehouden.

In die tussenliggende periode zullen de raad in de nieuwe samenstelling en het college in de oude samenstelling zich tot elkaar moeten verhouden. In dezelfde tijdfasering wordt ook de kadernota 2027 opgewerkt. Die moet uiterlijk in juli 2026 zijn beslag krijgen .

Het is – gegeven de doorlooptijd van een raadsbesluit – niet realistisch te veronderstellen dat het college in de nieuwe samenstelling bij een aantreden eind mei een kadernota kan voorbereiden, zich kan inleven in de materie en gefundeerd kan besluiten. Dat betekent dat tenminste de voorbereiding door het college in de oude samenstelling en wellicht deels ook door de raad in de oude samenstelling zal moeten worden voorbereid.

Dit betekent dat de gemeenteraad en het college in de oude samenstelling een zo neutraal mogelijke aanzet voor de Kadernota moeten voorbereiden. De nieuwe raadsleden zullen vrijwel onmiddellijk na aantreden moeten worden geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek en de voorbereidingen voor de Kadernota.

Gegeven het voorgaande moeten de resultaten van onderzoeksopdracht 1 uiterlijk in januari 2026, maar liefst nog in december 2025 beschikbaar komen.

Vraag Is dat haalbaar en zo ja, onder welke condities ?

Voorstel planning

Juli	Uitvragen van offertes en plannen van een datum voor de presentaties voor college, MT en WGFV (de Werkgroep Financiële Verantwoording)/ raad.
September (begin)	Presentaties bureaus en offerte. En de keuze van een bureau door het college, WGFV/ raad.
September 11/18	Tijdens een BOB-avond op 11 of 18 september de presentatie van de aanpak van het onderzoek door het bureau aan WGFV/raad en de mogelijkheid om aandachtspunten vanuit de raad toe te voegen.
September/Oktober	Start van het onderzoek en kick-off in de organisatie
December/Januari	Einde onderzoek 1 (conceptrapport gereed)
Januari	Bespreken in WGFV en start van de ambtelijke verwerking
Maart	Collegevoorstel en -besluit
18 maart:	Verkiezingen gemeenteraad

1 april:	Presentatie in de raad in combinatie met het duidingsdebat
April/mei:	Verdiepende informatiesessies per deelrapport (3x) voor de nieuwe raadsleden.
Mei/juni:	Overdracht college in de nieuwe samenstelling Eventuele start opdracht 2, maatregelen beïnvloedbaarheid

Voorstel aanpak opdracht 1a/1b

Taakveld analyse:	Per taakveld een analyse wettelijk en niet wettelijke taken. Analyse taakvelden/taken op basis van criteria. Mate van bovenwettelijke uitvoering. Huidige beïnvloedbaarheid. Financiële kwantificering.
-------------------	---

Voorstel aanpak Opdracht 2

Drie aparte onderzoeken in dezelfde opzet: 1) Sociaal domein, 2) Ruimtelijk domein en 3) bedrijfsvoering die gelijktijdig van start gaan. Met elk onderzoek eigen deskundigen/specialisten en contactpersoon. Er worden “slechts” onderzoeken in drie domeinen benoemd. De aanpak voor de andere domeinen: 4) Bestuurlijk Domein, 5) Domein Leefomgeving ontbreken.

Vraag Hoe denkt u de behandeling van ook deze domeinen in te vullen?

Rollen

- Het college is opdrachtgever
- De raad(swerkgroep) kan aandachtspunten benoemen met betrekking tot de aanpak
- De gemeentesecretaris is ambtelijk opdrachtnemer en verstrekt de opdracht aan het bureau.
- De directiestrategie is aanwezig bij de interviews.
- De businesscontrollers zijn gekoppeld aan de drie onderzoeksteams en ondersteunen met financiële informatie.
- Hoor en wederhoor vindt plaats bij de geïnterviewden en de verantwoordelijk managers per domein.
- De concerncontroller voert tussentijds reviews uit op de uitkomsten.

- De concerncontroller (en/of directiestrateg) monitort de voortgang en informeert de gemeentesecretaris en wethouder financiën (/het hele college).
- Het college toetst het conceptrapport.
- De raads werkgroep toetst het conceptrapport aan de eerder vastgestelde aanpak

Graag vernemen wij van u

- Of de Werkgroep Financiële Verantwoording deelneemt, dan wel meer leden uit uw fractie.
- Of u zich kunt vinden in de voorlopige formulering van de opdracht(en)
- Of u zich kunt vinden in het voorgestelde tijdschema

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Leusden

R.B. van den Brink

W.R. Vos, loco-burgemeester